Συναρτήσεις Παράγωγος

Κωνσταντίνος Λόλας

 10° ΓΕΛ Θεσσαλονίκης

Μαγεία

Ξέρετε τι είναι η κλίση...

- ευθείας
- καμπύλης?

Μαγεία

Ξέρετε τι είναι η κλίση...

- ευθείας
- καμπύλης?

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- ullet Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω $(rac{\infty}{\infty},rac{0}{0})$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- ullet Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω ($\displaystyle rac{\infty}{\infty}, \displaystyle rac{0}{0}$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- ullet Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω ($\displaystyle\frac{\infty}{\infty}$, $\displaystyle\frac{0}{0}$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου

- Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x \in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω ($\frac{\infty}{\infty}$, $\frac{0}{0}$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω $(\frac{\infty}{\infty}, \frac{0}{0})$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω $(\frac{\infty}{\infty}, \frac{0}{0})$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου διαφορικές εξισώσεις

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω $(\frac{\infty}{\infty}, \frac{0}{0})$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου διαφορικές εξισώσεις

- ullet Τι είναι η κλίση μιας οποιαδήποτε συνάρτηση στο x_0 της (παράγωγος)
- ullet Από κλίση στο x_0 θα πάμε στο $x\in D_f$ (παράγωγος συνάρτηση)
- Από παράγωγο συνάρτησης, μονοτονία και τα συναφή (ακρότατα, Σ.Τ.)
- Από παράγωγο παραγώγου, κυρτότητα
- Νέα θεωρήματα (Rolle, ΘΜΤ)
- Υπολογισμός ορίων που αφήσαμε πιο πίσω $(\frac{\infty}{\infty}, \frac{0}{0})$
- Μελέτη συνάρτησης (Γραφικά)
- Το αγαπημένο μου διαφορικές εξισώσεις

Κλίση σε σημείο = Παράγωγος

Ας παίξουμε Geogebra

Ορισμός

Παράγωγος

Έστω μια συνάρτηση f. Λέμε ότι η f είναι παραγωγίσιμη στο $x_0\in D_f$ και γράφουμε $f'(x_0)$ αν υπάρχει το όριο:

$$f'(x_0) = \lim_{x \to x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$$

Με αντικατάσταση $x = x_0 + h$

Άλλος τύπος

$$f'(x_0) = \lim_{h \to 0} \frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h}$$

Ορισμός

Παράγωγος

Έστω μια συνάρτηση f. Λέμε ότι η f είναι παραγωγίσιμη στο $x_0\in D_f$ και γράφουμε $f'(x_0)$ αν υπάρχει το όριο:

$$f'(x_0) = \lim_{x \to x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$$

Με αντικατάσταση $x = x_0 + h$

Άλλος τύπος

$$f'(x_0) = \lim_{h \to 0} \frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h}$$

- Τι σημαίνει λοιπόν υπάρχει $f'(x_0)$

- Τι σημαίνει λοιπόν υπάρχει $f'(x_0)$
- Πότε δεν θα υπάρχει?

- Τι σημαίνει λοιπόν υπάρχει $f'(x_0)$
- Πότε δεν θα υπάρχει?
- Γραφικά πώς θα είναι η συνάρτηση που είναι (δεν είναι) παραγωγίσιμη

- Τι σημαίνει λοιπόν υπάρχει $f'(x_0)$
- Πότε δεν θα υπάρχει?
- Γραφικά πώς θα είναι η συνάρτηση που είναι (δεν είναι) παραγωγίσιμη
- Πάλι όρια!

- Τι σημαίνει λοιπόν υπάρχει $f'(x_0)$
- Πότε δεν θα υπάρχει?
- Γραφικά πώς θα είναι η συνάρτηση που είναι (δεν είναι) παραγωγίσιμη
- Πάλι όρια!
- Με την συνέχεια τι έγινε?

Παράγωγος → Συνέχεια

Αν μία συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε ένα σημείο, τότε είναι και συνεχής στο σημείο αυτό

Έχω
$$f'(x_0) = \lim_{x \to x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$$
. Θέτω $g(x) = \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$
$$f(x) = g(x)(x - x_0) + f(x_0)$$

$$\lim_{x \to x_0} f(x) = \lim_{x \to x_0} g(x)(x - x_0) + f(x_0)$$

$$= f'(x_0) \cdot (x_0 - x_0) + f(x_0)$$

$$= f(x_0)$$

Παράγωγος → Συνέχεια

Αν μία συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε ένα σημείο, τότε είναι και συνεχής στο σημείο αυτό

Έχω
$$f'(x_0) = \lim_{x \to x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$$
. Θέτω $g(x) = \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$
$$f(x) = g(x)(x - x_0) + f(x_0)$$

$$\lim_{x \to x_0} f(x) = \lim_{x \to x_0} g(x)(x - x_0) + f(x_0)$$

$$= f'(x_0) \cdot (x_0 - x_0) + f(x_0)$$

$$= f(x_0)$$

Παράγωγος → Συνέχεια

Αν μία συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε ένα σημείο, τότε είναι και συνεχής στο σημείο αυτό

Φτιάξτε συνάρτηση (γραφικά) που ενώ είναι συνεχής σε ένα σημείο, δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο αυτό.

Άρα Συνέχεια 🕁 Παράγωγος

Παράγωγος → Συνέχεια

Αν μία συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε ένα σημείο, τότε είναι και συνεχής στο σημείο αυτό

Φτιάξτε συνάρτηση (γραφικά) που ενώ είναι συνεχής σε ένα σημείο, δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο αυτό.

Άρα Συνέχεια *→*> Παράνωνος

Λόλας $(10^{\circ}$ ΓΕΛ) Συναρτήσεις 8/23

Παράγωγος → Συνέχεια

Αν μία συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε ένα σημείο, τότε είναι και συνεχής στο σημείο αυτό

Φτιάξτε συνάρτηση (γραφικά) που ενώ είναι συνεχής σε ένα σημείο, δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο αυτό.

Άρα Συνέχεια 🕁 Παράγωγος

Λόλας $(10^{\circ}$ ΓΕΛ) Συναρτήσεις 8/23

Συμβολισμοί

- $\bullet \ \ {\rm Lagrange} \ f'(x) \\$
- Leibniz $\frac{df}{dx}$
- Euler $f_x(x)$

Συμβολισμοί

- $\bullet \ \ \mathsf{Lagrange} \ f'(x)$
- ullet Leibniz $\frac{df}{dx}$
- Euler $f_x(x)$

Συμβολισμοί

- $\bullet \ \ \mathsf{Lagrange} \ f'(x)$
- $\bullet \ \ \text{Leibniz} \ \frac{df}{dx}$
- ullet Euler $f_x(x)$

Στο moodle θα βρείτε τις ασκήσεις που πρέπει να κάνετε, όπως και αυτή τη παρουσίαση

Ασκήσεις

9/23

Να βρείτε την παράγωγο των παρακάτω συναρτήσεων στο x_0 εφόσον υπάρχει

1
$$f(x) = 1 + \eta \mu x$$
, $x_0 = 0$

②
$$f(x) = \sqrt{x-1}$$
, $x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 10/23

Να βρείτε την παράγωγο των παρακάτω συναρτήσεων στο x_0 εφόσον υπάρχει

- **1** $f(x) = 1 + \eta \mu x, x_0 = 0$
- 2 $f(x) = \sqrt{x-1}, x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 10/23

Να βρείτε την παράγωγο της συνάρτησης $f(x)=x+1-x\eta\mu|x|$, στο σημείο $x_0=0.$

Να βρείτε την παράγωγο της συνάρτησης f στο σημείο $x_0=0$, όταν

$$\begin{cases} x^2 \eta \mu \frac{1}{x}, & x \neq 0 \\ 0, & x = 0 \end{cases}$$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 12/23

Να βρείτε την παράγωγο της συνάρτησης f στο σημείο $x_0=0$, όταν

$$\begin{array}{ll}
\mathbf{1} & \begin{cases} x^2, & x < 0 \\ \sigma v \nu x - 1, & x \ge 0 \end{cases}
\end{array}$$

$$\begin{cases} x^2 \eta \mu \frac{1}{x}, & x \neq 0 \\ 0, & x = 0 \end{cases}$$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 12/23

Aν
$$x+1 \leq f(x) \leq x^2+x+1$$
 για κάθε $x \in \mathbb{R}$, να βρείτε την
$$\frac{df(0)}{dx}$$

Αν για μια συνάρτηση $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ ισχύει

$$f(3+h)=2+h^2+\eta\mu h$$
, για κάθε $h\in\mathbb{R}$

Να αποδείξετε ότι f(3)=2 και να βρείτε την f'(3).

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 14/23

Αν η συνάρτηση f είναι συνεχής στο 0, να αποδείξετε ότι η συνάρτηση $g(x)=f(x)\eta\mu^2x$ είναι παραγωγίσιμη στο 0.

Λόλας $(10^o$ ΓΕΛ) Συναρτήσεις 15/23

Αφού μελετήσετε ως προς τη συνέχεις στο x_0 τις παρακάτω συναρτήσεις, να εξετάσετε αν είναι παραγωγίσιμες στο σημείο αυτό.

$$f(x) = |x-1| + 3x - 2$$
, av $x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 16/23

Αφού μελετήσετε ως προς τη συνέχεις στο x_0 τις παρακάτω συναρτήσεις, να εξετάσετε αν είναι παραγωγίσιμες στο σημείο αυτό.

②
$$f(x) = |x-1| + 3x - 2$$
, av $x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 16/23

Nα βρείτε τις τιμές των α και β , για τις οποίες η συνάρτηση

$$f(x) = \begin{cases} \alpha x^3 + 1, & x \leq 1 \\ \beta x + 3, & x > 1 \end{cases}$$
, είναι παραγωγίσιμη στο $x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 17/23

Έστω η συνάρτηση f με f(1)=2 και f'(1)=-1. Να βρείτε τα όρια:

$$\begin{array}{cc}
\mathbf{1} & \lim_{x \to 1} \frac{f(x) - 2x}{x^2 - x}
\end{array}$$

$$\lim_{x \to 1} \frac{f^2(x) - 2f(x)}{x^2 - 1}$$

$$\lim_{x \to 1} \frac{xf(x) - 2}{x - 1}$$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 18/23

Έστω η συνάρτηση f με f(1)=2 και f'(1)=-1. Να βρείτε τα όρια:

$$\lim_{x \to 1} \frac{f(x) - 2x}{x^2 - x}$$

$$2 \lim_{x \to 1} \frac{f^2(x) - 2f(x)}{x^2 - 1}$$

$$\lim_{x \to 1} \frac{xf(x) - 2}{x - 1}$$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 18/23

Έστω η συνάρτηση f με f(1)=2 και f'(1)=-1. Να βρείτε τα όρια:

- $\begin{array}{cc}
  & \lim_{x \to 1} \frac{f(x) 2x}{x^2 x}
  \end{array}$
- $2 \lim_{x \to 1} \frac{f^2(x) 2f(x)}{x^2 1}$
- $\lim_{x \to 1} \frac{xf(x) 2}{x 1}$

Συναρτήσεις 18/23

Έστω
$$f:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$$
 μία συνάρτηση με $f(3)=0$ και $f'(3)=5$. Να βρείτε το $\lim_{x\to 2} \frac{f(2x-1)}{x-2}$

Λόλας $(10^o$ ΓΕΛ) Συναρτήσεις 19/23

Έστω μία συνάρτηση f η οποία είναι παραγωγίσιμη στο $x_0=1$. Να αποδείξετε ότι:

$$\ \, \mathop {\lim }\limits_{h \to 0} \frac{f(1+2h)-f(1)}{h} = 2f'(1)$$

$$\lim_{h \to 0} \frac{f(1+h) - f(1-h)}{h} = 2f'(1)$$

$$\lim_{x\to +\infty} x f\left(1+\frac{1}{x}\right) = f'(1), \ \text{an } f(1)=0$$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 20/23

Έστω μία συνάρτηση f η οποία είναι παραγωγίσιμη στο $x_0=1$. Να αποδείξετε ότι:

$$2 \lim_{h \to 0} \frac{f(1+h) - f(1-h)}{h} = 2f'(1)$$

$$\lim_{x\to+\infty}xf\left(1+\frac{1}{x}\right)=f'(1)\text{, an }f(1)=0$$

Λόλας $(10^o$ ΓΕΛ) Συναρτήσεις 20/23

Έστω μία συνάρτηση f η οποία είναι παραγωγίσιμη στο $x_0=1$. Να αποδείξετε ότι:

$$2 \lim_{h \to 0} \frac{f(1+h) - f(1-h)}{h} = 2f'(1)$$

$$\lim_{x\to +\infty} x f\left(1+\frac{1}{x}\right) = f'(1) \text{, an } f(1) = 0$$

Συναρτήσεις 20/23

Έστω $f:\mathbb{R} o\mathbb{R}$ μία συνάρτηση η οποία είναι συνεχής στο 1. Να βρείτε τις τιμές f(1) και f'(1), όταν:

- $\lim_{x \to 1} \frac{f(x) 2}{x 1} = 4$

Συναρτήσεις 21/23

Έστω $f:\mathbb{R} o\mathbb{R}$ μία συνάρτηση η οποία είναι συνεχής στο 1. Να βρείτε τις τιμές f(1) και f'(1), όταν:

- $\lim_{x \to 1} \frac{f(x) 2}{x 1} = 4$
- $\lim_{h \to 0} \frac{f(1+2h)-2}{h} = 8$

Συναρτήσεις 21/23

Έστω $f:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ μία συνάρτηση η οποία είναι συνεχής στο 1. Να βρείτε τις τιμές f(1) και f'(1), όταν:

- $\lim_{x \to 1} \frac{f(x) 2}{x 1} = 4$
- $\lim_{h \to 0} \frac{f(1+2h)-2}{h} = 8$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 21/23

Έστω $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ μία συνάρτηση με

$$f^{3}(x) + f(x) + 1 = x^{3}$$
, $x \in \mathbb{R}$

Να δείξετε ότι:

- **1** Η f είναι συνεχής στο $x_0 = 1$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 22/23

Έστω $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ μία συνάρτηση με

$$f^3(x)+f(x)+1=x^3$$
, $x\in\mathbb{R}$

Να δείξετε ότι:

- **1** Η f είναι συνεχής στο $x_0 = 1$
- 2 f'(1) = 3

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 22/23

Έστω $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ μία συνάρτηση με

$$f^{3}(x) + f(x) + 1 = x^{3}$$
, $x \in \mathbb{R}$

Να δείξετε ότι:

- **1** Η f είναι συνεχής στο $x_0 = 1$
- 2 f'(1) = 3

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 22/23

Έστω $f:\mathbb{R} \to \mathbb{R}$ μία συνάρτηση η οποία είναι παραγωγίσιμη στο 0 με f'(0)=1 και ισχύει:

$$f(x+y)=f(x)+f(y)+xy$$
, για κάθε $x,y\in\mathbb{R}$

Να αποδείξετε ότι η f είναι παραγωγίσιμη σε κάθε $x_0 \in \mathbb{R}$

Λόλας (10° ΓΕΛ) Συναρτήσεις 23/23